

Бібліотека Одеської державної академії
будівництва та архітектури

«Пам'ять поколінь: Подвиг захисників Крут»

Одеса 2025р.

Історія

29 січня в Україні відзначають пам'ять героїв Крут - українських студентів, які ціною власного життя зупинили більшовицький наступ на Київ у 1918 році.

У кінці грудня 1917-го уряд радянської Росії розпочав відкриту агресію проти Української Народної Республіки. Більшовиків дратувало проголошення Україною самостійності, тож Москва створила у Харкові окремий "український червоний уряд", який і оголосив війну незалежній частині держави.

Історія

Наступ більшовиків українське військове командування очікувало з полтавського напрямку - саме туди скерували свіжі та найбоєздатніші підрозділи. Але наступ почався з іншого боку.

У грудні 1917-го станцію Бахмач на Чернігівщині - важливий залізничний вузол на кордоні УНР і Росії - охороняв загін Першої української військової школи ім. Б. Хмельницького. На початку 1918 року до них надійшло підкріплення з Києва - 1-ша сотня Куреня студентів Січових Стрільців. Це були студенти Українського народного університету, київського Університету Святого Володимира (нині ім. Т. Шевченка), гімназисти старших класів. Вони зайняли оборону біля станції Крути - між Ніжином і Бахмачем, за 130 км від Києва.

Історія

Вранці 29 січня 1918 року розпочався наступ більшовиків на станцію Крути. За різними даними їх було від 4 до 6-7 тисяч. З українського боку в бою під Крутами брали участь 300-600 бійців. Бій тривав кілька годин: були відбиті декілька атак, бойові втрати більшовиків складали до 300 убитих, а ще поранені, полонені.

Аби уникнути оточення, українським військам віддали наказ відійти. Тоді, відступаючи, частина студентської сотні потрапила в оточення. Взвод у сутінках втратив орієнтир і вийшов на станцію Крути, яку вже зайняли червоноармійці. Близько 30 юнаків взяли у полон, катували, а потім стратили.

Історія

У бою під Крутами українські війська виконали наказ командування - наступ більшовиків було зупинено. Наші війська організовано відступили, руйнуючи за собою колії й мости. А Симон Петлюра мав час придушити повстання більшовиків, яке тоді ж розпочалося на заводі "Арсенал".

Саме цими днями тривали переговори між УНР і країнами Четверного союзу (Німеччиною, Австро-Угорщиною, Туреччиною та Болгарією). Важливо було, аби на той момент українська столиця перебувала під контролем Центральної Ради - затримка більшовиків під Крутами дозволила це зробити.

Історія

9 лютого 1918 року був підписаний Берестейський мирний договір - УНР була визнана як самостійна держава, а її армія отримала підтримку німецької та австро-угорської армій у боротьбі з більшовиками.

Бій під Крутами - трагічна і важлива подія в історії нашої країни, яка нагадує про боротьбу за незалежність України. Історія, як відомо, повторюється - сьогодні ми продовжуємо тримати оборону від російської навали.

Пам'ятай про Крути - заходи до Дня пам'яті Героїв Крут

- Близько 30 юнаків, які потрапили після бою в полон до більшовиків та були страчені, поховали біля Аскольдової Могили. Всі вони - герої Крут, але відомі прізвища лише 19 загиблих. Павло Тичина присвятив Героям Крут вірш "Пам'яті тридцяти".
- У 2006 році на місці бою під Крутами встановлено пам'ятник.
- До 80-ї річниці бою під Крутами Монетний двір випустив в обіг пам'ятну монету номіналом 2 гривні.
- У 2019 році на екрани вийшла історична драма Олександра Шапарєва "Крути 1918", яка отримала неоднозначні відгуки.